

Szerkesztőségi iroda:
Csik-Szereda
Györgyjakab Márton
könyvkereskedése
hova
lap szellemi részét illető
közlemények,
előfizetési pénsek és hír-
dotások küldendők.

CSIKI LAPOK

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.
MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN.

Előfizetési ár:
Egész évre 4 lrt.
(Külföldre) 6 lrt.
Félévre 2 lrt.
Negyedévre 1 lrt.
Hirdetési díjak
a legolcsóbban számítottak
Bélyegdíjért külön minden
beiktatásnál 30 kr.
Nyitási díjak
soronként 10 kr-ért közöl-
tetnek.

Felelős szerkesztő: Dr. Bocskor Béla.
FŐMUNKATÁRSÁK: Hochschild Lajos Gyergyóban.

Kiadó- és laptulajdonos: Györgyjakab Márton.
Molnár Ákos a központban. Vitos Mózes Alcsikon.

Társadalom.

II.

El nem tagadhatjuk, hogy a haladás, a reformok korszakát éljük. Megadta azt a nagy lökést társadalmunknak a nagy Széchenyi, mely azóta roham léptekben halad előre és ma már a lenyugvó napot nem váltja fel sötét éj, éjjel is nappali világításban élünk, a villany korszakát éljük. Gróf Széchenyi Istvánnal kezdődik Magyarországon a minden irányban való haladás mellett a magyar társadalmi élet fejlődése is. Egy az általános műveltség magasabb fokán álló nép az már, a melyik megérzi, hogy a társaság tüze jobban melegít, hogy annak a tűznek lobogtatásában elküvetett munka termékenyítő, üdvös hatása, s e közösen végzett munka jótékony hatása ép oly intenzív az egyes jólétére, mint az összre.

Mi megérezte ezt, bennünk élt régen a szikra, lángot Széchenyi szavára vetett az, kialakítását megóvni nekünk jutott osztályrészül, utódoknak, ifjabb generációnak.

Sok furescságok, ferdeségeken ment keresztül a magyar társadalom, nehéz, nagy akadályok állottak utjában megszilárdulásának, tökéletességéről ma sem szólhatunk, megzavarják azt az a diszharmonia, az az óriási különbség, mely hazánk lüktető ere, központja, s annak egyes vidékei között fenn áll.

Elértük azt, hogy van egy olyan fővárosunk: Budapest, mely magában koncentrálja a nemzeti erősbödés, a szép és jó minden alapját, az eszményt bírjuk ma holnap fejlődő fővárosunkban, hol tudomány, művészet, irodalom hazafias nemzeti irányban virágozik fenn, s mindazoknak ápolója, fejlesztője, az a jótékony harmat, melyből mindez az életet nedvet szívja, az a jól eső meleg, mely azoknak hőt sugároz s az a fényugár, mely világot derít fölébe, az mi más, mint maga a fővárosi társadalom,

mely izlésével, intelligenciájával oly szép pózt foglal el az eszmény körében. Tesz, munkál az a budapesti társadalom, nemes izlésével klubokat, színházakat, társas köröket, az emberi érzést nemesítő intézményeket tart fent, s a mellett jótékony kezét a nyomorultak ezreivel érezeti, társadalmi uton: hangversenyek, táncmulatságok, gyűjtések által a jótékony célokra szolgál, azonkívül nevel ifjainkból lelkes hazafiakat, intelligens magyar társadalmi embert, a ki dolgozik, fárad, s a munka nemes versenyében leli örömét, nem pedig abban a tradícionális könnyű életben, melyben talán ősei, a régi magyar gentri leledzett. Rang, osztály, fajkülönbséget elnyel a fővárosi társadalom, egybe olvaszt magába mindenkit, a ki magyar, intelligens és becsületes.

Arról az intelligens középosztályról beszélek, mikor a magyar társadalom fentartóit említem, a főrangokról nem szólok, hagyjuk azokat, nekik más világuk van nagyrészt, a múltban mit sem tettek, jelenleg meg nem elég magyarok még arra, hogy szólhatnánk e helyt róluk.

De hát mi kellett ahhoz, hogy fővárosunk ilyen szép társadalmi élete úgy kifejlődjék, s oly nemes és nagy célokra kivitelében oly annyira tündököljék? Mondhatnánk első sorban, hogy műveltség, az egyes önművelése, mely visszahatással van igenis az összre. Szakítás teljesen a régi magyar társadalmi felfogásokkal, a tanulatlan agarászó, vadászó gentrynek kihalása és egy egészségesebb, praktikusabb fajnak felülkerekedése, a munka dicsősége és a tétlenség lenézése, a tudomány, irodalom lelkes felkarolása egy az elavult, ósdi „a kártya, bor és szép leány“-féle felfogáson túl emelkedő gondolkodás, egy az előrehaladt művelt nyugattal való nemes versenyzhetés vágya — ezek szülték azt a fővá-

rosi társadalmat, — mind a kornak új eszméi.

S hogy azt mondhassuk el: „egységes magyar társadalommal bírnak“ nem-e a vidéknek is lépést kell tartani fővárosunk társadalmi haladásával? Ugy kellene biz az, de hát sajnos, nem épen úgy van! Vannak dicséretesen emelkedő, szép társadalmi élettel lüktető vidéki városaink, de vannak olyanok is, hol a viszonyokhoz képest minden él bár, a mi a józan társadalmi élethez szükséges lenne, de életéről nem ad jelt, mozgása egy körforgás, mindig egy és ugyanazt a pályát írja le saját tengelye körül, kívül ezen nem mozog, talán a természet óriási akadályai, vagy az egyesek makacssága nem engedi más régióba, feljebb hatolni. Így vagyunk mi is a csiki társadalmi élettel, Csik-Szereda város a megye központja, úgy szólván csak intelligens emberekből áll, meg van anyaga arra, hogy ne csak hivatalos központja legyen ennek a megyének, hanem társadalmi központ is, mely bevonja körébe a vidék intelligens elemeit és itt magának modern társadalmat teremtsen s azt látjuk, hogy ez a meglevő nagy anyag él önmagának, melegét nem érezeti egymással, jótékony hatása nincs az összjóra, életjelt — legalább társadalmi uton — nem ad magáról, — egy-egy szűkebb kör az, ilyen aztán van számtalan, mely magát kínai fallal keríti be, s melyben életét az a kis társaság leéli, de másnak abból derít, megleget nem ad.

Jók voltak bizony azok a sokat gáncsoit zajos vármegyei gyűlések, az a pezsgő vármegyei élet, mikor a vidék tódult be a központba, s habár nagy részben a zöld asztal mellől siettek is az eszem-izsom mulatság felé, még is mozgás volt az, a saját tengelyén kívüli mozgás; felrisszultek és váltakoztak az eszmék, megteltek a kaszinók, hol aztán agrár-kérdések, politika, —

A „CSIKI LAPOK“ TÁRCZÁJA.

Csobányos.

Ira: Molnár Ákos.

Ha nem is érdekes, de mindenesetre elég kavicso impertinens rossz uton kőberes szekerünk Csik-Szentgyörgy felé koczogott, letérve a szentmártoni jó utról balra. Siettünk volna, hogy le ne késsünk a gyülekezési villás reggeliről, de másrészt meg oldalunkat tekintve, mégis lépésbe kellett, hogy ereaszszuk a lovakat a malomkerék nagyságu hegyes kövekkel beplántált uton.

Az oldalunk is épen maradt, meg a gyomrunknak is eleget tettünk András barátom házában, hol már reánk vártak csak, s a jó „gábli“ után vigan haladt a csupán férfiakból álló kis társaság Csobányos felé, kirándulásunk célpontjához.

Ragyogó őszi napsugár, s a friss léghen uszó ökönyál kísért bennünket keresztül a tarlón a Menaságnál eltérő hegyi utra, egy-egy csapat varju károgott még utánunk s aztán bekanyarodtunk a Fisák pataká mellett két óriási hegy közé, a hol már folyton emelkedik az ut fel egészen a „Fisák fejéig“.

Hol szűkebb, hol tágasabbra nyílik ki a völgy s a szerint játszik velünk bujósdi a hegyi patak, most átgázolunk rajta, majd meg távoli moráját halljuk csak, s ismét mellette haladunk, hallgatva és bámulva azt az örök folyást, azt a siető hullámozást, a habok rohanó munkáját, mely pihenés nélkül tör

előre, mindig csak előre szeszélyes kanyargással.

A beszédes hegyi patak élénk lovasgásába beleszóvódik mintegy s egy közös zugást ad a két hegyoldal sötét fenyvesének sötéte egyelőként kihaltnak látszik a természet, s az őszi napsugár nem is érdemesíti melegét is pazarolni e kihalt természet képre.

Elmerülve ültem a döcögő szekéren s nem vettem részt a hátam mögött ülők és utánunk jövők vig diskurzusában, eszembe jutottak a vig nyári kirándulások, mikor a természet még nászát ülte, fű, fa, virág szebben illatozott és zöld mezben pompázott körülünk, az erdő énekesei ott csattogtak fölöttünk s a patakok lágyan csobogó hangjaiba csengő leánykaczajok vegyültek, a nap pedig forró tüzét küldte le sugaraiban reánk, fűgén ugráltunk le a meredekre menő szekerekről, s a férfiak turista botokat faragtak az asszony népnek, s azokkal felfegyverkezve másztuk meg az óriási meredeket, versenyezve az elsőségért, bohém gyermek módjára téptük az erdei margarettet s kergettük a nagy halfejű lepkét.

Önkénytelenül ugrottam le a szekérről s elhagyva azt, egy gyalog ösvényen haladtam fel az előttem meredező óriási kopár hegyre, a „Fisák fejére“. Mennyi bolondos gondolat járta át az agyamat egy egyedül azon a meredek gyalog ösvényen, hova csak el-el kapva hozott a társaságból egy-egy szót a szél. Azt gondoltam, hogy milyen boldog a kecskepásztor, a ki egyedül bolyong kecskéi után

ezeken a vad ösvényeken, s szívja azt a jó hegyi levegőt, mely keblét dagasztja s nem ismeri az önzést, nem bántják hiu álmok, vágyai nincsenek, neki mindene az a sűrű fenyves zugó lombkoronáival, az a mélyen csörgedező kis patak beszédes habfodraival, övé a szép természet minden remekével s leghűbb barátjai az ő kecskéi.

Ugy éreztem, hogy a természet hív magához és magába, egy-egy nyírfa alatt haladtam el s a talpam alatt megzördült sárga levelek feljlesztettek gondolataimból, nevemet hallottam kiáltani a tetőről s meggyorsítva lépteimet, siettem fel tovább a hegyre, hol már várt reám a társaság, s a doktor meg is jegyzé, hogy talán bizony az erdő nimfájával volt randevum, hogy úgy elmaradtam!

Egy kis rövid uzsonna után prüszkölve haladtunk a kis hegyi lovak előttünk, lejtve mindenütt le a Csobányos patakához. Kis patak, egy ér a Csobányos még a Fisák alatt, de hova-tovább nő az minél inkább haladunk beljebb a csobányosi völgyön. Uttalan utakon, patakokon, girbe-görbe ösvényeken le s fel megy az ember, most jobbra, majd balra dől a szekéren, egyszer-egyszer gummilabda módjára ugrik fel az ülésből, nagy kátyukba esik bele a szekér, óriási meredek jobbra az ut mentén, s alant a Csobányos bukdaesol sziklaköveken keresztül, balra pedig az ut felé kihajló sziklák megrepedezve, lezuhanásra készen, rettenetes egy ut, nem is ut az s a mi csobányosba vezet.

Sötét szürkület szállt le az égbenyülő sudar

akkor meg igen kis mértékben: tudomány, művészet, irodalom, szóba kerültek, — persze hogy a végibe szépen folyt a „csendes” s a vizibe bemászták egy-két csikóig, — az nem volt olyan nagy baj — kileverték azt is. Volt legalább élet! De ma, még kaszinónk sincs, legalább nem mondható annak az a négy üres fal, meg az a szegény könyvszekrény (könyvtár?), mely elhagyatva egy-két olvasó számára teng-leng!

Aztán a fiatalság hol éljen? Füstös, szűk kávéházakban töltsé idejét? Szórakozást nem teremt a csiki társadalom, kénytelen oda vonulni s a mindenható kalabriasznak, vagy a magyar királyi nemzeti „ferbli“-nek hódolni! Nyáron nem érezzük oly pregnáns hiányát a társadalmi életnek, de itt a tél, ez a borzasztó 5—6 hónapi csiki tél, mikor az ember jobban érzi beesését az emberi társasodásnak, jobban és jobban merülnek fel a vágyak: tagja lenni egy szép, intelligens társadalomnak. A kiket a nyár szétszórta, azok télen összehuzódnának, ha lenne élvezete ennek a télnek azon élvezetekért, melyeket a természet télen megtágad, kárpótlást kellene találni táncztermekben, hangversenyekben, színházban, estélyeken és társas körökben; de — elvéte egy-egy esetet a hosszú télen, — hol vannak mindezek nálunk? Mi meghazudtoljuk a természet törvényeit, hogy hidegben összehuzódnak a testek. A csiki társadalmi élet télen sem verődik össze, szétvált, külön-külön él, s a ki nem oly szerencsés egy-körben benne lenni, az él, mint az idegen földbe ültetett gyökér nélküli virág és sovárog egy otthon felé!

Igy van ez Csikban s így is marad, de azért a Hargita áll sötétben, némán és „Epour si mouve!”

Molnár Ákos.

Csikmegye törvényhatósági bizottságának üléséről.

Cs.-Szereda, nov. 1.

Megyénk törvényhatósági bizottsága okt. 31-én tartotta meg őszi rendes közgyűlését Mikó Bálint főispán ur elnöklere alatt, melyen a tagok közepes számban jelentek meg.

A gyűlésnek nem lévén szerfelett sok tárgya, s különben is mert a tanácskozás nagyon simán folyt, délután egy órakor az ülés véget ért.

A hozott határozatok közül felemlítjük a következőket:

Csomafalva és Ujjalu községek által Csörgő Gyula körjegyző 400 frt fizetésének 600 frtra való felemelése elhatározatván, a törvényhatóság idei augusztus havi közgyűlésében a fel-

emelést nem hagyta jóvá. Ezen határozat ellen nevezett körjegyző felebezzván, a belügyminiszterium azt megsemmisítette s a felemelésre nézve, tekintettel a községek nyilatkozatára, új határozat hozatalát rendelte el, minek folytán a közgyűlés a fizetésnek 500 frtra való fel-emelhetését kimondotta.

Kereskedelmi miniszter ur a községi (köz-dülő) utak fentartása iránt alkotott megyei szabályrendeletet újra dolgozás végett visszaadván, az egy bizottságnak kiadott.

A törvényhatósági bizottság 1895. évi legtöbb adót fizető tagjainak az igazoló választmány által összeállított s bemutatott névjegyzéke tudomásul vétetett s kinyomatása elrendeltetett. A szerint a 108 bizottsági tag között legtöbb adót fizet remetei id. Melik István 1433 frt 30 krral és legkevesebbet gyergyószentmiklósi Czifra Miklós 105 frt 19 krral.

A törvényhatósági közutak 1895. évi költségeloirányzata, mely jelentékeny hiányt tüntetett elő, szavazati többséggel elfogadtatott, azon hozzáadással, hogy a hiánynak az állampénztár által való fedezése kieszközöltessék.

A megyei közegészségügyi választmányak a Csik-Szentdomokosra felállítani kért gyógyszerár ügyében beadott javaslatát csekély módosítással elfogadtatott s a községek előzetesen meghallgattatni rendeltettek a gyógytárnak esetleg a kör központja, Karczfalván való létesítése s a körorvos székhelyének Szentdomokosról oda leendő áthelyezése kérdésében, hogy a jövő közgyűlésen e tárgyban érdemleges határozat hozathassék.

Ezután megejtettek a törvényhatóság kebeléből alakított azon bizottságok tagjainak megválasztásai, kiknek megbízatásuk az év végével lejár és pedig:

a) a közigazgatási bizottság 10 választott tagjai közül az év végén kilépő Lázár Domokos, Lázár Menyhért, dr. Betegh Antal, Nagy Sándor és Nagy József, Betegh Antal kivételével titkos szavazat útján újra megválasztottak, Betegh Antal helyébe pedig legtöbb szavazatot dr. Tiltscher Ede ügyvéd nyert;

b) az árvászeki ülnökök mellé döntő szavazattal bíró ülnökökké Nagy Sándor és dr. Fejér Antal küldetett ki;

c) az árvászeki elnöknek szükség esetén helyettesítésével Székely Károly ülnök bízott meg;

d) a csikszeredai képviselőtestület választására elnökül Becze Antal alispán küldetett ki;

e) az 1894. évi számadásoknak a községekben való megvizsgálására elnökül kijelöltettek: K.-Feltiz és Altizre Veress István; K.-Impérbe Balázs Lajos; K.-Ujjaluba Veres Antal; Jakabfalvára ifj. Csoboth István; Tusnádra Székely Endre; Csatószeg, Szentsimonra B.-ke Mihály; Szentimrére Bors Benedek; Szentkirályra T. Nagy Imre; Kozmásra Nagy József; Csekelalva, Szentmártonra dr. Molnár László; Verebes, Lázárfalvára Bardocz István; Bánkfalva, Szentgyörgyre Madár Antal; Menaságra Szántó József; Mindszentre Cziko János; Zsögödbe Eröss Elek; Szentlélekre Nagy Sándor; Várdotfalvára Csizsér József; Csobottfalvára dr. Bocskor Béla; Pállalva, Csomortánba Sántha Simon; Delne, Szentmiklósa Fejér Sándor; Szépviz,

Borzsovába Bőjthy Endre; Szentmihályra Györfly Ignác; Szeredába dr. Molnár József; Vacsárcsi, Göröcsfalvára Kovács István; Rákosra Murányi Kálmán; Madéfalvára Lázár Domokos; Csicsó, Taploczára Dajbukát Jakab; Madaras, Dánfalvára Mihály Eerencz; Karczfalva, Jenőfalvára László Ferencz; Szentdomokos, Balánbányára dr. Fejér Antal; Szenttamásra Bogády Gyula; Gyimes-Felső és Középkokra Zakariás Zaki; Gyimesbükke Dajbukát Zakariás; Gyergyó-Ujjaluba dr. Szentpétery Kristóf; Csomafalvára dr. Tiltscher Ede; Alfaluba szárhegyi Nagy Imre; Tekerőpatak, Kilyénfalvára Nagy Tamás; Szárhegyre Lázár Menyhért; Ditróba id. Tiltscher Ede; Remetére Takó János; Salámás, Várhegyre Orel Máté; Gyergyó-Szentmiklósa Kedves Tamás; Borszékbe Köllő János; Holló-Tölgyesbe dr. Lázár János; Békás, Domuk, Zsedánpatakra Kapdebó Vidor; Vaslábra Ferenczy Károly; Hélborba Ferenczy István;

f) a megyei igazoló választmányba a közgyűlés részéről megválasztottak: Gál Endre, Bartalis Ágost, Kovács István, Györfly Ignác; (főispán ur részéről elnökül kiküldetett dr. Molnár József, tagokul pedig Szántó József, T. Nagy Imre, dr. Fejér Antal;

g) loavató bizottsági elnökül megválasztottak: a gyergyószentmiklósi kerületbe szárhegyi Nagy Imre, a csikszeredai kerületbe Lázár Domokos.

Az ezredéves országos kiállítás színhelyén a megye által építettendő „Székely-ház” iránt a kormány kiküldöttével eszközendő tárgyalás keresztülvitelével Becze Antal alispán bízott meg.

Csik-Szereda városban új képviselőtestület alakítása iránt a megye alispánja által tett azon indítvány, hogy annak megejtése 1895. január hó első felében valamelyik napra kitűzessék s a választás jóváhagyás végett a belügyminiszteriumhoz felterjesztessék, elfogadtatott.

A csiksomlyói főgimnáziumnál létesített internátus fentartására 370 frt, a franczia nyelv tanítására 200 frt és az ének-zene tanítására 200 frt a nevelési alapból a folyó tanévre is meg-szavaztatott.

Csik-Szentmárton és 8 havasalji községnek a kereskedelemügyi miniszter urhoz intézett abbeli kérése, hogy a Sepsiszentgyörgytől Szeredáig tervezett vasút alsíki állomás helye Szentmártonon, mint a járás központján állapítassék meg, pártolólág nevezett miniszteriumhoz felterjesztetni határozottatott.

Ezek és a vármegye és egyes községek 1895. évi költségeloirányzatai, több közérdekű határozatai és egyesek magán kérvényeinek elintézése után a gyűlés véget ért s folytatását főispán ur vendégszerető házában gazdag ebéd követte, mely alatt a házi gazdára, valamint az ott jelen volt Mikó Árpád udvarhelymegyei főispánra és dr. Vajda Emil tanárra szellemes felköszön-tesek történtek.

A székely vasutak.

Múlt hó 30-án egy oly javaslat került a ház asztalára, mely a Székelyföldnek, de különösen vármegyénknek egy régóta érzett közgazdasági szükségletét lesz hivatva

fenyők között elhaladó s gömbölyű fenyőfákból kialakított utra, mely az egészséges emberből dadogós embert csinál, s csak a Sanyi barátom rossz gyomrát képes helyrehozni — mikor kinyílt a völgy elöttünk, s az est hajnali csillag rávetette sugarát a csobányosi fűrésztelepre — megérkeztünk Csobányosba — ezt jelentette az a három mozsárlövés is, a mely üdvözlésünkre elhangzott.

Este volt, a gyártelep motorja nem szórta a villanyfényt, mert épen a napokban elromlott mint később megtudtuk — de a sötétség dacára is kivethettük a szélesre kinyílt völgyben az égig meredő deszkapiramisokat, körül apróbb-nagyobb faházakat, s a baloldali hegy derekán, egy fensikkü kiszélesedett hegygerinczen: a fényárban uszó kastélyt széles kirugó verandájával és felvezető kanyargó porondos utjával.

„Ott áll az ur!” — figyelmeztetett kocsisunk, egyet bökve hüvelykujjával a ház felé.

Még három tarackklövés dördült el a völgyben s mi vígan szoritók meg a vendégszerető „deszkakirály” jobbját, megérkeztünk szerencsésen s Jakab bátyám szavai szerint „jó stílusban.”

Csak regényekben olvastam régen, nagyon régen, mert ma már nem is irnak olyan képet, a mi nek tanuja voltam Csobányosban.

Kint ültünk a széles verandán, csoportokat képezve s meséltünk a kiállott uti fáradságokról, meg a vadregényes vidékről, közbe-közbe le-le tekintgettünk a gyártelepre, honnan egy felismerhető moraj

hallszott, s mintha azok a deszkapiramisok megunták volna ott egy helyben meredezni az egekig s megindultak volna rendszeres csapatokban felfelé hozni, hogy hódoljanak királyuknak, alkotójuknak; vagy pedig a tuloldali hegy sétált volna át lassan, kimért léptekkel felénk; a moraj egyre közelebből hallszott s közbe-közbe egy-egy fény sugar villant meg a sötétben, aztán ismét eltűnt a hosszú fehér házak mögött.

Volt valami a levegőben, a miről érezni lehetett, hogy itt ma nagy dolog fog történni, de hát mi, ugyan kérem ne hagyjon ilyen kétségek közt, kérdem a kis szöke nevelőnőt, a kiről láttam, hogy az én megfeszített széptevéseimre is egyre letekintget a völgybe és izgatottan jön-megy ide s tova.

Mielőtt a feleletet megkaptam volna tőle, egyszerre kigyúlt alattunk a völgy, a Csobányos folyó tüzkigyóként löpölygött sebesen tova, s az óriási deszkakiseretek lángtenger között fehérlettek elő, a felvezető szerpentineken ezernyi fáklós kanyargott felfelé s közelebb-közelebb egy jól ismert induló zenéje üte meg füleinket, Megindult a gyár, füstölgő-fénylő fáklját tartott kezében minden munkás és elől a gyár tisztviselőivel a Rákóczy-induló lelkes ütemeire léptek elő a kigyózó ösvényen. Egyszerre megállt ez a lángfolyam s közvetlen a villa előtt mintegy magából kitolódott a fényes transzparent s ott függött a levegőben, fölötte a csillagos égboltozat, alatta a tűz folyó, háttérben pedig a mozsarak durrogását visszhangzó sötét hegyek fényesen villogtak

az aranybetűk, és ezer meg ezer torok kiáltá egyszerre „Éljen Kaszab Laura nagysága és családjá!”

Csend lett aztán, néma ünnepélyes csend, mint Ur felmutatásakor a templomban. Egy napbarmitotta arczu, közepes termetű, zömök vastos alak lépett a fényes transzparent elé s kifeszített mellet büszkén felemelt fővel erős érezes hangon csak annyit mondott a gyárigazgató ur:

Tisztelt Nagyság! Eljöttünk mindnyájan, mi a munka emberei, hogy legforróbban érzett tiszteletünk és szeretetünknek kifejezést adjunk Nagyság születésnapján, az Isten Nagysádat sokáig éltesse szép családjá s a mi örömünkre! Éljen zugással a tarackkok durrogásával telt meg a kis völgy, 4 munkás vállán hozott egy gyönyörű művi hintaszékot, melyet az ünnepelt urnónek készítettek ők maguk.

Szép, gyönyörű szép jelenet volt ez, a munka hódolata a munka iránt, s csak az érti meg Csobányosban ezt a rendkívüli haladást, a ki gyárriparunk fejlődését figyelemmel kíséri, s az méltányolhatja kellőleg a Csobányosban történeteket, a ki tudja azt, hogy mennyi népnek ad kenyeret s mennyire fejleszti kulturánkat egy ilyen virágzó gyártelep.

Már pirkadni kezdett, mikor a vig mulatság mámorától s a tánczról kimerülve kiléptem a verandára, hogy szívjam be azt az isteni levegőt, mely a levegők ósanyja s fáradtan döltem le egy padra. A villa előtt ott füstölgött még egy-két fáklja, a transzparent bágyadt világosságot vetett reám, lent

kielégíteni s mely végre-valahára e várme-gye világhatalomtól elszigetelt lakosságának jogos és méltányos óhaját fogja betölteni. Ez a székely vasutak kiépítéséről szóló törvényjavaslat. A székelyföldi vasutak költségeit az állami feleslegről fogják fedezni egyelőre 12.800.000 forinttal.

A vasutvonal a brassó-háromszéki helyi érdekű vasut sepsiszentgyörgyi állomástól fog kiindulni s innen Csik-Szeredát, Csik-Rákost, Gyergyó-Szentmiklóst érintve, a marosvásárhelyi szászrégeni vasut szászrégeni állomásához csatlakozik.

Ez a fővonal. Ebből egy kiágazás lesz Csik-Rákostól a gyimesi szorosig, egy másik pedig Székely-Udvarhelyig. A vasutakat az érdekeltek hozzájárulásával az állam építi ki, még pedig a fővonalat és gyimesi szárnyvonalat, a másodrendű főpályák, a székelyudvarhelyi szárnyvonalat pedig a helyi érdekű vasutak szabványai szerint.

A javaslat harmadik szakaszában levő rendelkezés szerint a fővonalat Sepsiszentgyörgytől a gyimesi szárnyvonal kiágazásáig és a gyimesi szárnyvonalat 1897. november hó 17-én a forgalomnak át kell adni. A fentebb említett 12.800.000 forint ennek költségeire van előirányozva. Az azután kiépítendő vonalak költségeiről kellő időben előterjesztendő javaslatok által fog a miniszter gondoskodni. A javaslat akkor lép életbe mikor a törvénytárban megjelenik.

TANÜGY.

A csikmegyei hiv. tanítótestület csiki járáskörének gyűlése.

A csikmegyei hiv. tanítótestület csiki járásköre f. hó 3-án tartotta meg Csomortánban őszi közgyűlést az ottani községi iskolánál. A gyűlésre a tagok szép számmal gyűltek egybe; ezeken kívül ott voltak a gyűlésen Éltes Elek kir. tanfelügyelő, Földes József csiksomlyói képezdei igazgató-tanár, kik a tárgyalásokban is élénk részt vettek, továbbá Imre Lajos csiktaplóczi és Antal János csiksomlyói felekezeti tanítók.

A gyűlés, mint rendszeren, úgy ez alkalommal is gyakorlati tanítással kezdődött, melyet Csizsér Aron odaváló tanító tartott, az I. osztályban a beszéd és értelemgyakorlatok köréből a hallásról, az V. osztályban a történelemből Szent László királyról.

A gyakorlati tanítás befejezése után Csizsér Pető alelnök — a járáskör elnöke a megjelenésben akadályozva lévén — az ülést rövid beszéddel megnyitotta s felhívta a kör tagjait, hogy elterve a megállapított tárgysorozattól, először is a tisztújítást ejtsék meg. A gyűlés tagjai elnök prozódiumát megükévé téven, Györpál János indítványára közelkiállással előlékelte Lakatos Mihály gazdasági iskolai tanárt választották meg, a ki az elnöki széket nyomban elfoglalta s megköszönvén a gyűlés tagjainak egyhangulag nyil-

vánított bizalmát, ígérte, hogy az egyesület ügyeit tehetsége szerint a legjobb igyekezettel fogja intézni s azon reményének adott kifejezést, hogy ilyenemű törekvéseiben az egyesület tagjai őt pártfogolni fogják.

Buzás János indítványára a lemondott elnök hosszas elnökösködése alatt az ügyek vezetése körül tanúsított buzgóságát jegyzőkönyvileg örökítették meg s sikeres fáradozásaiért jegyzőkönyvi elismerést szavaztak. Ugyancsak jegyzőkönyvi elismerést szavaztak a többi tisztviselőknél is.

Erre elnök felhívta a járáskör tagjait, hogy a többi tisztviselői állásokat is töltsék be. A választások a következő eredménnyel ejtettek meg: alelnök: Csizsér Pető csikszépvízi igazgató; jegyző: László Péter delnei tanító; aljegyző: Éltes Elek kir. tanfelügyelő, Földes József képezdei igazgató, Lakatos Mihályé s még többen. A bírálatok alapján elnök a gyakorlati tanítást mindkét osztályban sikerültnek jelentette ki.

A gyűlés bátralevő részének lefolyását a következőkben ismertetjük:

1. A Csizsér Aron gyakorlati tanításához hozzászóltak Buzás János, Györpál János, Éltes Elek kir. tanfelügyelő, Földes József képezdei igazgató, Lakatos Mihályé s még többen. A bírálatok alapján elnök a gyakorlati tanítást mindkét osztályban sikerültnek jelentette ki.

A bírálatok kapcsán élénk vita keletkezett azon kérdés felett, hogy helyes-e és czélzerű-e a történelmi lecke betanítása után a tárgyra vonatkozó apró verset is tanítani a gyermekeknek. A gyűlés ezen ügyben határozatot nem hozott, a tanító belátását teszi függővé a dolgot, annyit azonban több oldalról hangsúlyoztak, hogy a versnek olyannak kell lenni, hogy az eltanított tárgyat dióhéjban magába foglalja, könnyen felfogható és a nyelv természetével megegyező legyen.

2. Lakatos Mihály olvassa fel terjedelmes jelentését a debreczeni tanszer-kiállításról. A jelentés első felében a kiállításon részt vett iskolák közül az elemi-, felsőnép-, polgári fiú- és leány-felsőbb leány- és iparostanoncz-iskolákat, azután az ipari szakiskolákat és ipartanműhelyeket ismertette. Az agyagipari szakiskolák meglepően szép készítményeinek felsorolása után azon óhajának adott kifejezést, hogy vajta itt várme-gyénkben is állíttatnék fel egy ilyen szakiskola, mivel itt a várme-gye több helyén kitűnő anyag áll rendelkezésre s a népesség egy részénél a hajlam is meg van ezen ipar üzésére. A jelentés második felében szakonként sorolta fel a kiállításon szerepelt tanszereket s végül Debreczen város tanügyi viszonyairól emlékezett meg. A ki-méretű jelentést lelkes éljenzésekkel fogadták, felolvasónak köszönetet szavaztak s felkérték, hogy jelentését az irattár számára engedje át s lehetőleg valamelyik lapban egész terjedelmében tegye közzé.

3. Tudomásul vették a pénztárvizsgáló és a milleniumi kiállítás előkészítésére kiküldött bizottság jelentését.

4. Éltes Elek olvasta fel emlékbeszédét az egyesület közelebről elhunyt tagja, Orbán István csikszépvízi volt tanító felett. A szépen megírt és Orbán István érdemeit feltűntető emlékbeszédért a gyűlés Éltes Jánosnak elismerést szavazott.

5. Az indítványok,

6. az igazolások tárgyalattak le,

7. A jövő gyűlés Csik Borzsovában fog megtartatni, az idő kitűzésével és a tárgysorozat megállapításával elnökség bízott meg.

minden csendes volt, a Csobányos ezüstös tükrében pedig némán furdítotték a sötét hegyek, belülről vigzene és esengő hangok. pezsgő durrogások hallszottak ki, nekem pedig az jutott eszembe, hogy milyen boldog az a rongyokba bujt gyári munkás, a ki itt él a vadonban, egész napját munka, erős munka közt töltve, szívja ezt az üde havasi levegőt, iszik a forrás mélyéből aztán nincs fogalma társadalomról, nem bántja az ostoba nagyzás szeméit, kis családja neki, meg az a füstölő gyár mindene, maga felett csak egy urat ismer, az a gyár ura, de nem ám nagyszagos ur, se nem tekintetes, hanem csak Uram, mert a munka egyenlővé tesz mindenkit Csobányosban, ott nem ismerik a rang és címekorság hóbortját, nem érnek rá üres dolgokkal foglalkozni, egy érdekük van, s az közös: a gyár felvirágzása. Ebben közreműködni szent kötelessége mindeniknek, s ezt meg is teszik.

Más nap reggel a mi dél felé történt házi gazdánk vezetése mellett megnéztük a gyárt. Öt kilométer távolságra mentünk, de hogy mentünk, repültünk egy kis vágányu vasuton, mely önmagától megy a Csobányos partján folyton lejtve le a gyárig s egy ló húzza vissza az erősen megrakott kocikat. Nem vagyok szakértő, sőt a laikusok leglaikusabbja lévén a gyár ipar terén, ne is várjon tölem sonki rendszeres leírást Csobányosról, mert hiszen ott megáll az embernek az esze, ha látja azt az óriási munkát, a mit ott véghez vittek, míg üzembe hozhatták a fűrészgépet. Nem tudja az ember mit

esodáljon inkább, azt a merészen sziklakba furt és rohanó folyón át meg-át vitt vasutat, azt a nagy kéményű óriási fűrészgépet, Isten tudja hány gáterével, a roppant kazánokat, aztán a két kilométernyi hosszú facsusztatót, a mit úgy hívnak, hogy „esuszornya”, nem egyéb mint egy fenyőfákból összerótt tekenő, mely két kilométernyire visz fel a hegyekre s a vége egy nagy völgybe nyulik a gyár hátánál, azon eresztik le a kivágott és feldolgozandó fákat. Óriási erővel jön le a fa ezen az uton, s a nélkül, hogy emberi kéznek kellene küszködni a lehozásával. Praktikus alkotmány, naponta 400—500 fát hoz le a gyárhoz.

Sokat, igen sokat lehetne beszélni a csobányosi fűrésztelep berendezéséről, mint a vezetéséről, arról a kormányról, melyet szilárd kezekkel s vas eréllyel vezet Kaszab Soma barátom, arról a kis köztársaságról, melyben a gyártelep munkásai élnek, de arról a mi Csobányosban a legszebb, a legelragadóbb, arról a kedves családi körrel, mely ott a szirt fokán abban a kedves galambduczban honol, s melynek napját a legjobb hitvest és legpéldásabb anyát nyolcz gyönyörű bolygó veszi körül, (bocsánat, annyi van) s arról a valódi magyar vendégszeretetről, arról elegendő beszélni nem lehet, azt csak látni, érezni kell, mint Sanyi barátunk egy szellemes toszájában Plannmarion égies nyelvvel ügyesen ki is fejezte.

Isten veled Csobányos, azt hiszem még nem utóljára láttalak.

Az ülést d. n. fél 3 órakor az elnök néhány lelkes szóval bezárta.

Ezután a jelen volt vendégek és az egyesület tagjai az ottani tanító vendégszerető asztalához ültek s a munka után jól eső ebéd eltartott az esteli órákig.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Tűzek.** Kászon községeiben a gyujtogatás már, régi szokás szerint, kezdetét vette. A mult október hó 7-én éjjel Kászonaltizi Veres Ignác jómódu gazdaember csürét gyujtották meg, mely teljesen leégett a benne levő gabona- és szénaterménnyel. — November 2-án este pedig Altizi Miklós András csürét gyujtották meg, mely szintén leégett a benne levő gabona és széna terménnyel. A kár e két esetbenél 1645 frtra rug.

— **Felsősértést** követett el László Gyula csikmadéfalvi legény, ki közelebről elkövetett duhajkodása alkalmával tisztességtelen szavakat használt ő felsége ellen. A csendőrség letartóztatta és átadta a helybeli kir. törvényszéknek.

— **Ápa-gyilkos.** Csikmadéfalvi ifj. Tamás Lajos jómódu földmivest folyó évi október hó 31-ére virradólag Albert nevű édes fia egy fejsze vágással meggyilkolta s aztán mintha mi sem történt volna, egész nyugodtan ment Dimény Máté molnárhoz, hol tartózkodni szokott volt. Másnap — talán a lelkiismeret nógatasára — ugy déltájban elküldte a molnárnét, hogy: „nézze meg, él-e még apám”. Az asszony el is ment s mikor a szobába nyitott, a sok vértől annyira megijedt, hogy csakhamar összekiábálta a szomszédságot. Megjelent az előljáróság is, de a sebesülttel nem lehetett beszélgetni, noha még élt. Jobb szeménél a homlok ketté volt hasítva. Ágya mellett hevert saját fejszéje véresen; asztalán pedig egy csonka pipa és véres pipaszár. A szobában szerteszét látszó vércseppek oda engednek következtetni, hogy a gyilkos fiu várt atyjára s midőn az éjjel baza ment, ugy vághatta fejbe s aztán ágyba fektette és testét egészen betakarta. A gyilkost — ki még csak 18 éves — valamint Dimény Mátét és nejét letartóztatták, a meggyilkoltat pedig nagy részvét mellett helyezték örök nyugalomra. A gyilkosság indító oka az, hogy atya és fiu folytonos viszálykodásban éltek egymással s utóbbinak biztatói is akadván, ez vitte a különben is rossz magaviseletű fiut a legszörnyűbb vétek elkövetésére. A madéfalviak ugy beszélnek, hogy: „Tamás Albertnek a kezéből mostanság nem kapja ki a kutya a kenyeret”.

— **Ungváry László** czeplédi jóhirű gyümölcs-faiskolájának mai számunkban megjelent hirdetését t. olvasóink szives figyelmébe ajánljuk.

Szám 651—1894.

tlkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A csikszeredai kir. törvényszék mint tlkvi hatóság közlőre teszi, hogy Bartalis Mihály és neje Czikó Terézia csik-szentmihályi lakosok végrehajthatónak odaváló Bartalis János és neje Szöcs Zsuzsanna végrehajthatást szenvedők elleni 5 frt 55 kr és 6 frt 20 kr tökekövetelés és járuléki iránti végrehajthatási ügyében a csik-szeredai kir. törvényszék területén lévő, Csik-Szentmihály község határára fekvő, a csik-szentmihályi 245. sz. tjkvben A + alatt foglalt Bartalis Jánosné szül. Szöcs Zsuzsanna, kiskoru Bartalis Antal, Bartalis Lina, Bartalis Terézia, Bartalis Ferencz és Bartalis Julianna nevén álló 1 r. 762., 763¹/₂, 763³/₄. hrszámú belsőre 163 frt, 2. r. 1019¹/₂, 1020., 1021. hrszámú kertre 14 frt, 3. r. 1556. hrsz. szántóra 3 frt, 4. r. 1978. hrszámú kaszálóra 1 frt, 5. r. 2084¹/₂. hrszámú kaszálóra 6 frt, 6. r. 2087¹/₂. hrszámú kaszálóra 6 frt, 7. r. 3557. hrszámú szántóra 2 frt 50 kr, 8. r. 3558¹/₂. hrszámú szántóra 2 frt 10. r. 3632., 3633. hrszámú szántóra 21 frt, 11. r. 3782., 3783. hrszámú szántóra 9 frt, 12. r. 3786., 3787. hrszámú szántóra 4 frt, 13. r. 3801¹/₂. hrszámú szántóra 5 frt, 14. r. 3815., 3816., 3817. hrszámú szántóra 9 frt, 15. r. 3819., hrszámú szántóra 3 frt, 16. r. 4065., 4066. hrszámú szántóra 9 frt, 17. r. 4169. hrszámú szántóra 10 frt, 18. r. 7734., 7735. hrszámú szántóra 14 frt, 19. r. 7749. hrsz. szántóra 5 frt, 20. r. 7753¹/₂. hrsz. szántóra 5 frt, 21. r. 7814. hrszámú szántóra 8 frt, 22. r. 7938. hrszámú szántóra 3 frt, 23. r. 8024¹/₂. hrszámú szántóra 5 frt, 24. r. 8461. hrsz. szántóra 6 frt, 25. r. 8542¹/₂. hrsz. szántóra 3 frt, 26. r. 10166¹/₂. hrszámú kaszálóra 6 frt, 27. r. 13275. hrszámú kaszálóra 10 frt, 28. r. 13343¹/₂. hrszámú kaszálóra 32 frt, 29. r. 13348¹/₂. hrsz. kaszálóra 9 frt, 30. r. 13486¹/₂. hrszámú kaszálóra 14 frt, 31. r. 13713¹/₂. hrszámú szántóra 5 frt s így összesen 354 frtban ezennel mngállapított kikialtási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1894. évi november hó 19-ik napjának d. e. 9 órakor Csik-Szentmihály község-házánál megtartandó nyilvános árzerésen a megállapított kikialtási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozókat tartoznak az ingatlanok becslésének 10%-át készpénzben, vagy az

1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában, kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Csik-Szeredán, 1893. június 26-án.
A kir. törvényszék mint tlkvi hatóság.

Szacsavay Imre,
törvényszéki bíró.

Szám 4114—1894.
tlkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A gyergyó-szentmiklósi kir. bíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy id. Mélik István végrehajtónak Hengán Tódor Task fia végrehajtást szenvedő elleni 311 frt tőkekövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a csik-szeredai kir. törvényszék (a gyergyó-szentmiklósi kir. járásbíróság) területén lévő, Felsőtölgyes határán fekvő, Felsőtölgyes I. r. 617. sz. tjkvben A + I. r. 3569/1. hrszámra az árverést 498 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1894. évi december hó 6-ik napján délelőtti 9 órakor Gyergyó-Holló községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Gyergyó-szentmiklós, 1894. évi szeptember hó 20. napján.

A gyergyó-szentmiklósi kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság.

Köllő Ignác,
kir. aljbíró.

Sz. 1338—1894.

kj.

Árverezési hirdetmény.

Kászon-Feltiz község részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint a csikmegyei tekintetes közigazgatási erdészeti bizottság 99—1894. számú határozatával az Uz völgyére hajló „Asszapatak alja” nevű erdő-részben engedélyezett 21.5 kataszteri hold nagyságu hozam területen található összes bükkfa mennyiség folyó évi november hó 22-én d. u. 2 órakor nyilvános árverezésem el fog adatni.

A csik-szeredai m. kir. erdőhivatal által mintegy 5320 m³-re becsült bükkfának kikiáltási ára 260 frt, mely összeg 10%-a bánatpénz képpen az árverezés megkezdése előtt az árverezést vezető bizottság kezéhez lefizetendő.

Miről árverezni szándékozók oly megjegyzéssel értesítenek, hogy az árverezési feltételek Kászon-Feltiz község házában betekintethetők.

Kászon-Feltiz, 1894. november 1-én.

Pálffy András, **Balázs András,**
1—3 körjegyző. bíró.

Elejtett vadakat

egész a tilalom végéig bármilyen mennyiségben utánvétel mellett átveszünk és a postaköltségeket is mi hordozzuk.

Őzeket darabonként 7—9 frtig, vagy kiló számra bőrostól 40 krétt kilonként.

Nyulakat drbonként 1 frt 10 krétt.

Magyaros tyukot drbonként 60 krétt.

Fogoly madarat drbonként 40 krétt.

Továbbá ajánljuk hentes árunkat, nevezetesen: szalámit, párisi és lengyel kolbászt és friss tormás virslit. Utóbbiból 70 pár egy postacsomag, párját 4 krajczárban számítjuk.

Kuschman testvérek
vad- és hentes üzlete Brassó.

4-12

Tőke nélkül

naponta pénzt szerezhetnek

bármily állású egyének, kik mindennemű osztr.-magyar állami és magánsorsjegyek eladásával foglalkozni akarnak, havi részletfizetésre kedvező feltételek mellett, egy elismert budapesti szolid intézet részére.

Ajánlatok „U. A.” jelige alatt intézendők

ECKSTEIN BERNÁT

hirdetési irodájába

Fürdő-utca 4. sz. a mikor a prospektusok küldetnek 2-3

2060/894.

ki.

Árverési hirdetmény.

Csik-Szereda város tanácsa által a folyó 1894-dik év november hó 15-ik napján délelőtti 9 órakor a város tanácstermében megkezdendő nyilvános árverésen a többet ígérőnek az 1895. év január 1-től az 1897-ik év decz. 31-éig, tehát 3 évi időtartamra haszonbérbe adtnak.

1-ször. A belpiacz-vám jövedelme	2100 frt
2-ször. Külpiacz-vám jövedelme	2000
3-ször. Marhabajtási vám jövedelme	1000
4 szer. Sertéspiacz-vám jövedelme	50
5-ször. Kompona-vám jövedelme	40
6-ször. Barompia-cz-korcsma jövedelme	40

évenként fizetendő haszonbéri összeg mellett

Sz. 14 1894.

jk.

Hirdetmény.

„Gyergyói Első Takarékpénztár Részvénytársaság”

Gyergyó-Szentmiklóson,

1894. év december hó 2-án délután 3 órakor a Laurency-féle nagyteremben

rendkívüli közgyűlést

tart.

A gyűlés tárgyai :

1. Az alapszabályoknak a nyeresémfelosztást, illetőleg a tartalékalap magasabb százalékra emelése iránti módosítása.
2. A segédkönyvelői állásnak rendszeresítése s az alapszabályoknak erre vonatkozó módosítása.

Gyergyó-Szentmiklós, 1894. október 30-án.

A „Gyergyói Első Takarékpénztár Részvénytársaság” igazgatósága:

Görög Joachim,

1-3 titkár.

Csiky Dénes,

elnök.

Jó minőségű
Rozsot és Pityókát
a szeszgyár részére
bevásárol CZIFFRA MIHÁLY Gyergyó-Szentmiklóson.